

RØROS KOMMUNE

Temaplan for næring

Hovedmål, delmål og strategier

- sept. 2017 - 2029

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

*Pulsen
i fjellet*

INNHold

Innledning	side 3
Strategisk innretning	side 5
Definisjon av bærekraftig utvikling	side 5
Innsatsområder	side 6
Hovedmål	side 7
Delmål	side 8
Forutsetninger:	
- Bomiljø	side 10
- Infrastruktur	side 11
Sammenstilling	side 12
Innsatsområder:	
- Gründerstaden	side 14
- Industrisamfunnet	side 15
- Handelsstedet	side 16
- Lokalmathovedstaden	side 17
- Reiselivsdestinasjonen	side 18
- Kulturkommunen	side 19
- Verdensarvstedet	side 20
- Kommunen	side 21

Røros 31. august 2017

Enstemmig vedtatt i kommunestyret, Røros kommune, sak. 45/17

Utarbeidet av Komité for kultur og samfunnsutvikling

Knut Brathagen
saksordfører

Christian Elgaaen
komitéleder

Temaplan for næring (2017 - 2029) bygger på
Kommuneplanens Samfunnsdel (2016 - 2028).

I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel kom
man fram til at de mest signifikante verdiene for
Røros kommune er: kulturelle, inkluderende, stolte,
engasjerte og dugnadsånd.

Disse verdiene er lagt til grunn for visjonen til Røros
kommune: Pulsen i fjellet.

Pulsen i fjellet

Rørospulsen startet nede i grunnfjellet, frem av den
har Rørosbyen vokst frem og her skal den fortsatt slå
sterkt.

Pulsen i fjellet inkluderer alle fastboende, tilreisende
og tilflyttende. Engasjementet, kulturen og
dugnadsånden og stoltheten pulserer. Pulsen slår
jevnt hele tiden, samtidig som den varierer i takt
med arrangementer, årstider og samfunnsutvikling.

Kvalitetene som betegner, beskriver og gir
Rørossamfunnet identitet er:

- Kultur
- Verdensarv
- Industri

VERDEN SARV

INDUSTRI

KULTUR

INNLEDNING

Planens formål

Røros kommunes Temaplan for næring (2017 - 2029) er en strategisk plan som skal peke ut en retning for kommunens næringsarbeid i planperioden.

Temaplan for næring sier hvilke prioriteringer som er gjort for en bærekraftig næringsutvikling i kommunen. Næringslivet utvikles i all hovedsak av virksomhetene selv. Kommunen skal stimulere til - og legge til rette for - utvikling, og gjennom *det* bidra til å styre utviklingen i en ønsket retning

Temaplan for næring er et verktøy for å sikre at kommunestyrets strategiske føringer for samfunnsutviklingen omsettes til handling. Sammen med kommunedelplaner og øvrige temaplaner inngår temaplan for næring i beslutningsgrunnlaget for økonomiplanen. Det er i økonomiplanen de endelige beslutningene om gjennomføring av kostnadskrevende tiltak tas.

En strategisk plan

Temaplan for næring (2017 - 2029) er en strategisk plan. Planen peker ut ett *hovedmål* i tråd med Kommuneplanens Samfunnsdel og en *strategisk innretning* på arbeidet for å nå dette hovedmålet. Videre peker planen ut syv *innsatsområder*; gründerskap og nye næringer, industri, handel, matproduksjon og foredling av lokalmat, reiseliv, kulturnæring og næring knyttet til forvaltning og formidling av verdensarven.

Hvert av disse områdene er beskrevet i planen, og det er knyttet ett *delmål* til hvert innsatsområde. *Strategiene* beskriver hvordan det skal arbeides for å nå disse delmålene.

Som et åttende innsatsområde skisserer planen hvordan kommunen gjennom sin rolle som arbeidsgiver, innkjøper og eier også kan bidra til en bærekraftig næringsutvikling.

Tiltak

Temaplan for næring må følges opp med egne tiltaksplaner som bør følge budsjettperiodene. Tiltakene skal støtte opp under strategiene i denne planen, og viser politikernes prioriteringer av økonomi og øvrige ressurser.

Tiltaksplaner forankres i økonomiplanen.

Kommuneplanenes Samfunnsdel

Røros kommunes Temaplan for næring (2017 - 2029) bygger på Kommuneplanens Samfunnsdel (2016 - 2028). De prioriterte satsingsområdene i samfunnsdelen er «Verdiskaping» og «Bokvalitet». Temaplan for næring bygger opp under hovedmålene knyttet til disse to prioriterte områdene, og svarer opp delmål og strategier under disse.

Det viktige hovedmålet

Hovedmålet i Temaplan for næring er å senke gjennomsnittsalderen i befolkningen i kommunen, oppnå en vekst i antall arbeidsplasser, og økt innbyggertall. Å snu den demografiske utviklingen fra en stadig stigende gjennomsnittsalder, er en av kommunens største utfordringer og viktigste oppgaver for å nå de vedtatte målene i Kommuneplanens Samfunnsdel.

Planprosess

17. november 2016 vedtok Formannskapet i Røros kommune at næringsplan for Røros kommune (2012 - 2022) skulle revideres. Arbeidet ble lagt til Komité for kultur og samfunnsutvikling, med saksordfører Knut Brathagen. Rørosregionen Næringshage as ved Sigrid M. Jansen har vært engasjert av kommunen som prosessleder.

I forbindelse med planprosessen har komiteen gjennomført dybdeintervjuer med næringslivsledere og arrangert et åpent møte. Det er gjennomført tre digitale spørreundersøkelser; en til reindriftsnæringa, en til landbruksnæringa og en til ledere i øvrig privat næringsliv. Nylig gjennomført hytteundersøkelse og kompetansekartlegging er oppsummert, og statistisk materiale fra SSB er hentet inn og systematisert.

Dette er oppsummert i dokumentet «*Statistikk og grunnlagsmaterieell - innspill fra næringsliv og befolkning*», datert 30. april 2017. Dokumentet er et sentralt grunnlag for de føringer og prioriteringer som er gjort i Temaplan for næring.

Organisering av næringsarbeidet i Røros kommune

Parallellt med utarbeidelse av Temaplan for næring har Komité for kultur og samfunnsutvikling gjennomført en evaluering av ordningen med to regionale næringsssjefer og kommet med en anbefaling for hvordan Røros kommune bør organisere næringsarbeidet sitt fra 2018. Dette er beskrevet i i dokumentet «*Organisering av kommunens næringsarbeid, anbefaling fra Komité for kultur og samfunnsutvikling*», datert 11. mai 2017.

HOVEDMÅL

1. STRATEGISK INNRETNING
2. INNSATSOMRÅDER
3. HOVEDMÅL
4. DELMÅL

STRATEGISK INNRETNING MOT 2029

I tråd med føringer i Kommuneplanens Samfunnsdel, og for å nå hovedmålet om nedgang i gjennomsnittsalderen og vekst i arbeidsplasser og innbyggere, skal Røros kommune ha følgende strategiske innretning i næringsarbeidet sitt:

1. Bærekraftig utvikling på natur-, kultur- og verdensarvens premisser.
2. Målrettet satsing på og tilrettelegging for arbeidstakere i aldersgruppa 20 – 35 år.
3. Samarbeid som en metode for utvikling og en nøkkelerdi for samfunnet.
4. Utvikling og innovasjon gjennom kunnskap, kompetanse og forskning.

Beskrivelse:

Den strategiske innretningen beskriver et fokus og en måte å arbeide på som skal være gjennomgående i alt arbeid innen alle innsatsområder.

Bærekraftig utvikling:

Bærekraftig utvikling er utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Bærekraft-begrepet omfatter tre områder:

- Miljø
 - reduserte klimagassutslipp og satsing på fornybare ressurser
- Økonomi
 - langsiktig økonomisk levedyktighet
- Sosiale forhold
 - samfunnsansvar og rettferdig fordeling, også i et internasjonalt perspektiv

Sirkulærøkonomi og livssyklusperspektiv bør i økende grad legges til grunn for forretningsutvikling.

INNSATSOMRÅDER MOT 2029

Røros kommune har valg ut noen innsatsområder hvor vi dels har store fortinn i dag, og hvor vi dels ser at det er nødvendig å lykkes dersom vi skal nå hovedmålet.

Tema:	Omfatter:
1. GRÜNDERSTADEN	- entreprenørskap og nye næringer
2. INDUSTRIAMFUNNET	- industri
3. HANDELSSTEDET	- detaljhandel og servicenæring
4. LOKALMATHOVEDSTADEN	- matproduksjon og foredling av lokalmat
5. REISELIVSDESTINASJONEN	- reiselivsnæring
6. KULTURKOMMUNEN	- kulturnæring
7. VERDENSARVSTEDET	- næring med utgangspunkt i forvaltning og formidling av verdensarven
8. KOMMUNEN	- kommunens rolle som arbeidsgiver, tjenesteleverandør, innkjøper og eier

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

HOVEDMÅL MOT 2029

Røros kommune skal ha nedgang i gjennomsnittsalderen i befolkningen, vekst i antall arbeidsplasser og vekst antall innbyggere.

Måleparameter:

1. Ved utgangen av 2028 skal gjennomsnittsalderen for innbyggere bosatt i Røros kommune ikke være høyere enn 42 år.

Målet innebærer en reduksjon i gjennomsnittsalderen på 2,02 år, det vil si at gjennomsnittsalderen i kommunen skal synke med i gjennomsnitt 0,2 år per år, i planperioden.

2. Ved utgangen av 2028 skal det være minimum 3.500 personer som har arbeidsplassen sin i Røros kommune.

Målet innebærer en vekst på 280 arbeidsplasser, en økning på drøyt 20 arbeidsplasser per år, i planperioden.

3. Ved utgangen av 2028 skal det være minimum 6.000 innbyggere i Røros kommune.

Målet innebærer en vekst på 375 personer, tilnærmet 35 personer per år, i planperioden.

Alle parameter med utgangspunkt i dagens kommunegrenser.

Beskrivelse:

Den aldersmessige sammensetningen av befolkningen er en større utfordring for Røros kommunes framtid enn folketallet alene. Det vil kreve en bevisst politikk og konkrete tiltak å snu dette.

Ved inngangen til 2017 var gjennomsnittsalderen i Røros kommune 44,04 år. Dette er 4,68 år høyere enn den gjennomsnittlige alderen i Norges befolkning som var på 39,36 år.

Gjennomsnittsalderen har steget raskere i Røros kommune enn i landet forøvrig. De siste fem årene fram til 2017 steg gjennomsnittsalderen i Røros kommune med 1,36 år, mot 0,55 år på landsbasis.

Antall arbeidsplasser i Røros kommune (sysselsetting etter arbeidssted) var ca. 3.220 ved inngangen til 2017.

Folketallet i Røros kommune var 5.625 personer ved inngangen til 2017.

DELMÅL

0.0 HOVEDMÅL:

- nedgang i gjennomsnittsalder
- flere arbeidsplasser
- flere innbyggere

1.0 GRÜNDERSTADEN

Røros kommune skal stimulere til entreprenørskap og etablering av ny virksomhet. Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger og en offensiv støttespiller for mennesker som ønsker å skape næring. Unge gründere skal ha særlig gode vilkår.

2.0 INDUSTRIAMFUNNET

Røros skal ha en innovativ og framtidsrettet industri. Kommunen skal, gjennom samarbeid med andre, bidra til fortsatt videreutvikling av dagens industrimiljø for å sikre framtidsetta industriarbeidsplasser.

3.0 HANDELSSTEDET

Røros kommune skal bidra til å videreutvikle det historiske sentrum som en levende arena for handel, servering, tjenester og opplevelser for å sikre og utvikle Røros som et attraktivt handelssted både for lokalbefolkning, fritidsboende og andre tilreisende.

4.0 LOKALMATHOVEDSTADEN

Røros kommune skal stimulere til økt matproduksjon og økt lokal foredling av råvarer fra regionen. Kommunen skal, i samarbeid med andre, tilrettelegge for samarbeid knyttet til distribusjon, markedsføring og salg av mat produsert i Røros-traktene.

5.0 REISELIVSDESTINASJONEN

Røros kommune skal ha økt verdiskaping innen reiselivet. Kommunen skal, i samarbeid med andre, tilrettelegge for videre utvikling av reiselivsnæringene, samt bidra til informasjon og godt vertskap til besøkende i kommunen.

6.0 KULTURKOMMUNEN

Røros kommune skal ha økt lønnsomhet innen kulturnæringene. Kommunen skal, i samarbeid med andre, legge til rette for flere næringsdrivende, mer samarbeid og økt verdiskaping i næringsvirksomhet basert på kunst og kulturelle uttrykk.

7.0 VERDENSARVSTEDET

Røros kommune skal øke antall arbeidsplasser innen forvaltning og formidling av kultur- og verdensarv. Kulturarven skal være en ressurs for produksjon og salg av varer, tjenester, kunnskap og opplevelser.

8.0 KOMMUNEN

Røros kommune skal også gjennom sin rolle som arbeidsgiver, tjenesteleverandør, innkjøper og eier bidra til en bærekraftig utvikling, økt lokal verdiskaping og innovasjon i lokalsamfunnet.

FORUTSETNINGER

- BOMILJØ
- INFRASTRUKTUR

FORUTSETNINGER:

BOMILJØ

Røros kommune skal ha et variert tilbud av boliger og boligtomter, gode bomiljø og en levende sentrumskjerne.

Dette innebærer:

1. Forvaltning av arealene i Røros sentrum i et langsiktig perspektiv, særlig med tanke på å kunne tilby attraktive bo-områder både for dagens innbyggere og for å sikre næringslivets tilgang på arbeidskraft.
2. Boligområder og nye bo-løsninger som et konkurransefortrinn for å tiltrekke seg nye innbyggere. Muligheter for nye boligkonsept med f.eks. moderne bo-løsninger, høy estetikk, miljøvennlige pluss-hus, eller kombinasjoner av bolig og arbeid.
3. Utvikling av nye sentrumsnære boligområder i Røros tettsted.
4. Fortetting av boliger innenfor gjeldende byggeområder.
5. Økt helårs bosetting i det historiske sentrum av Røros bergstad.
6. Bosetting i hele kommunen, også i grendene, og drift og bosetting på gårdsbruk.
7. Utvikling av gode bomiljø med uteoppholds-, møte- og lekeplasser og tilrettelegging for gang- og sykkelavstand mellom boområder, handel, tjenester og kulturtilbud.

Tilgang på boliger i Røros tettsted er i dag en knapphetsfaktor for videre næringsutvikling.

At Røros kommune har et variert tilbud av boliger og boligtomter og mange gode bomiljø, er en forutsetning for å nå målene innenfor de strategiske satsingsområdene i denne planen.

Rammene for dette arbeidet legges gjennom kommunens arealplanlegging og klima- og energiplan.

Det vises videre til kommunens folkehelseplan «Pulsen i folket», for tilrettelegging for et godt oppvekstmiljø.

Med det historiske sentrum menes:

- antikvarisk sone i Røros bergstad

Med Røros sentrum menes:

- innenfor An-Magritt veien, Falunveien og Osloveien / Johan Falkbergets vei.

Med Røros tettsted menes:

- bebyggelsen i og umiddelbart rundt Røros sentrum

FORUTSETNINGER:

INFRASTRUKTUR

Rørosregionen skal arbeide for å opprettholde statlige distriktpolitiske virkemidler, ha en god infrastruktur for person- og godstransport, tilgang på elektrisk kraft og digital dekning. Kommunen skal arbeide langsiktig mot en grønnere infrastruktur for person- og godstransport.

Dette innebærer:

1. Beholde ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift som et statlig distriktpolitisk virkemiddel med Røros i sone 3 (tilsvarende 6,4 %).
2. Økte investeringer til Fv. 30 og helhetlig planlegging av strekningen Støren - Røros.
3. Elektrifisering og opprustning av Røros-banen.
4. Styrket rutetilbudet for buss og persontog mellom Røros og Trondheim, og mellom Røros og kommunene i Nord-Østerdalen.
5. Opprettholdelse og styrking av flytilbudet ved Røros Lufthavn.
6. Tilstrekkelig tilgang på elektrisk kraft.
7. Godt utbygd digital dekning til alle deler av kommunen.
8. Langsiktig arbeid for å utvikle og stimulere til en mer miljø- og klimavennlig transport for næringslivet.

En solid infrastruktur er en forutsetning for vekst i antall arbeidsplasser og et godt lokalsamfunn for innbyggere og næringsliv.

At Røros kommune har en bærekraftig infrastruktur for person- og godstransport, tilgang på elektrisk kraft og digital dekning, er en forutsetning for å nå målene innenfor de strategiske satsingsområdene i denne planen.

Dette arbeidet følges opp både gjennom lokale politikeres påvirkning av sentrale myndigheter, og gjennom kommunens arealplanlegging og kommunens klima- og energiplan.

Veikart for næringslivets transport:

Røros kommune bør stimulere til en mer miljø- og klimavennlig transport for næringslivet fram mot 2050, i tråd med «Veikart for næringslivets transport: Med høy mobilitet mot null utslipp i 2050».

SAMMENSTILLING:

HOVEDMÅL

Hovedmålet er at:

Røros kommune skal ha nedgang i gjennomsnittsalderen i befolkningen, vekst i antall arbeidsplasser og vekst antall innbyggere.

Måleparameter:

1. Ved utgangen av 2028 skal gjennomsnittsalderen for innbyggere bosatt i Røros kommune ikke være høyere enn 42 år.
2. Ved utgangen av 2028 skal det være minimum 3.500 personer som har arbeidsplassen sin i Røros kommune.
3. Ved utgangen av 2028 skal det være minimum 6.000 innbyggere i Røros kommune.

STRATEGISK INNRETNING

Dette skal vi oppnå gjennom:

1. Bærekraftig utvikling på natur-, kultur- og verdensarvens premisser.
2. Målrettet satsing på og tilrettelegging for arbeidstakere i aldersgruppa 20 – 35 år.
3. Samarbeid som en metode for utvikling og en nøkkerverdi for samfunnet.
4. Utvikling og innovasjon gjennom kunnskap, kompetanse og forskning.

FORUTSETNINGER

- BOMILJØ
- INFRASTRUKTUR

INNSATSOMRÅDER

Innsatsen rettes mot:

1. GRÜNDERSTADEN
2. INDUSTRISAMFUNNET
3. HANDELSSTEDET
4. LOKALMATHOVEDSTADEN
5. REISELIVSDESTINASJONEN
6. KULTURKOMMUNEN
7. VERDENSARVSTEDET
8. KOMMUNEN

INNSATSOMRÅDER

1. GRÜNDERSTADEN
2. INDUSTRISAMFUNNET
3. HANDELSSTEDET
4. LOKALMATHOVEDSTADEN
5. REISELIVSDESTINASJONEN
6. KULTURKOMMUNEN
7. VERDENSARVSTEDET
8. KOMMUNEN

1. GRÜNDERSTADEN

1.0 DELMÅL

Røros kommune skal stimulere til entreprenørskap og etablering av ny virksomhet. Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger og en offensiv støttespiller for mennesker som ønsker å skape næring. Unge gründere skal ha særlig gode vilkår.

Strategier:

- 1.1. **SYNLIGHET:** Kommunen skal ha god og lett tilgjengelig informasjon rettet mot tilflyttere og arbeidsinnvandrere, gründere, bedriftsledere og andre som kan tenke seg å etablere virksomhet i kommunen.
- 1.2. **AREAL:** Røros skal ha et godt tilbud av næringstomter og næringslokaler. Ved regulering og utvikling av nye områder for større virksomhet, skal man legge til rette for næringsklynger og synergier mellom bedrifter. Røros kommune skal tilrettelegge for en hensiktsmessig fortetting og utnyttelse av Røros sentrum, og tilrettelegging for samlokalisering, små klynger og kontorfellesskap med tanke på mindre virksomheter, freelancere, nye næringer og gründere. Gründere under 35 år skal ha *særlig* gode vilkår.
- 1.3. **KOMPETANSE:** Gründere og andre med en forretningsidé i Røros kommune skal ha god tilgang på fagkompetanse innen bedriftsrådgivning og oppfølging. Som etablerer skal det være lett å komme i kontakt med en god førstelinjetjeneste, Innovasjon Norge, Forskningsrådet og andre utviklingsmiljø. Fagmiljøet i Rørosregionen Næringshage er en sentral samarbeidspartner for kommunen i arbeidet med å løse disse oppgavene på en effektiv og faglig god måte.
- 1.4. **KAPITAL:** Kommunen skal bidra til å øke tilgangen til risikovillig kapital for etablering av ny virksomhet i kommunen. Kommunen skal ha et næringsfond for stimulering av næringsvirksomhet både i eksisterende virksomheter og for å støtte opp under nye entreprenører. Retningslinjene for bruk av næringsfondet skal være i tråd med strategier og innsatsområder i Temaplan for næring.
- 1.5. **STATLIGE / REGIONALE ARBEIDSPLASSER:** Kommunen skal ha en offensiv holdning for etablering av flere statlige og regionale arbeidsplasser både i kommunen og i regionen.

Beskrivelse:

Å legge til rette for mennesker som skaper sine egne arbeidsplasser er avgjørende for å lykkes med vekst i innbyggertall og arbeid for unge voksne.

I dag er det ikke nok arbeidsplasser til alle som ønsker å flytte til kommunen, og vi har mange eksempler på unge og ny-utdannede som ikke får arbeid i regionen.

Samtidig utvikler næringslivet seg i retning av mange freelancere eller veldig små virksomheter. Nye næringer ser dagens lys og utfordrer tradisjonelle virksomheter.

Morgendagens arbeidsplasser og næringer er ikke skapt enda. Det skal være fristende å skape dem i Røros.

Merknad ang. statlige arbeidsplasser:

«Plan for lokalisering av statlige arbeidsplasser», vedlegg til St. Mld. 18 (2016-2017) fra KMD beskriver hvilke krav som stilles for å kunne komme i betraktning ved plassering av statlige arbeidsplasser.

2. INDUSTRISAMFUNNET

2.0 DELMÅL

Røros skal ha en innovativ og framtidsrettet industri. Kommunen skal, gjennom samarbeid med andre, bidra til fortsatt videreutvikling av dagens industrimiljø for å sikre framtidsetta industriarbeidsplasser.

Strategier:

- 2.1. **SYNLIGHET:** Kommunen skal bidra til å synliggjøre Røros som en industrikommune, og profilere industrien i kommunen som framtidsetta og attraktive bedrifter med interessante arbeidsmuligheter.
- 2.2. **AREAL:** Røros skal ha et godt tilbud av næringstomter for eksisterende og ny industri. Muligheter for næringsklynger og synergier mellom bedrifter og bransjer skal vektlegges. Havsjøveien Industriområde er kommunens prioriterte område for etablering av ny industri, og skal til en hver tid være regulert og klargjort for å møte nye behov.
- 2.3. **KOMPETANSE:** Kommunen skal bidra til å forsterke miljøet knyttet til masseprodusert skreddersøm bl.a. gjennom å legge til rette for et fortsatt godt samarbeid mellom kommunens industribedrifter og fagmiljøene på Sintef Teknologi og samfunn og NTNU. Forskning, utvikling og samarbeid mellom bedrifter skal vektlegges. Rørosregionen Næringshage er en sentral tilrettelegger og samarbeidspartner.
- 2.4. **UTDANNING:** Kommunen skal arbeide for å opprettholde eller opprette hensiktsmessige linjer og utdanningsløp ved Røros videregående skole for å utdanne framtidens arbeidstakere i industrien.
- 2.4. **BÆREKRAFT:** Kommunen skal legge til rette for, og stimulere til, stadig mer miljøvennlig produksjon, produkter og produksjonsprosesser hos industrien. Forskning, utvikling og bruk av ny teknologi skal verdsettes.

Beskrivelse:

Røros kommune er en sterk industrikommune med et levende industrimiljø.

Røros-samfunnet er basert på industri og har en lang og stolt industrihistorie. Internasjonale impulser, ny teknologi, innovasjon og utvikling har fulgt Rørosindustrien fra starten av Røros Kobberværk i 1644 frem til i dag.

Dagens industri på Røros er blant de fremste i landet i sitt felt, og industrien er fremdeles den enkeltstående som sysselsetter flest personer i privat sektor.

I Røros er det korte avstander, og dagens industribedrifter samarbeider tett, og arbeider som nyskapende klynger innen flere områder.

3. HANDELSSTEDET

3.0 DELMÅL

Røros kommune skal bidra til å videreutvikle det historiske sentrum som en levende arena for handel, servering, tjenester og opplevelser for å sikre og utvikle Røros som et attraktivt handelssted både for lokalbefolkning, fritidsboende og andre tilreisende.

Strategier:

- 3.1. **SYNLIGHET:** Kommunen skal bidra til økt synlighet av det unike handelsmiljøet og mulighetene for å drive detaljhandel og servicevirksomhet i Røros. Handel på Røros skal tydeliggjøres både som et variert og godt tilbud til besøkende, og som arbeids- og næringsmuligheter for nye innbyggere.
- 3.2. **AREAL:** Kommunen skal inspirere til, og legge til rette for, at gatene i det historiske sentrum har attraktive arenaer for variert handelsvirksomhet. Respekt for kulturminner og forvaltning av verdensarven må ligge til grunn for utvikling og bruk av lokalene. Røros må ha tilrettelagte parkeringsarealer utenfor sentrumskjernen og god skilting til og av disse. Særlig i høysesong og ved større arrangement er det avgjørende å legge til rette for godt skiltet parkering utenfor sentrumskjernen.
- 3.3. **KOMPETANSE:** Kommunen skal inspirere til, og legge til rette for, kompetanseheving og utvikling for handelsdrivende i kommunen, og gårdeiere i Røros sentrum. Utvikling av arealer, nytenking innen drift, bruk av digital teknologi, godt vertskap og fagkunnskap er sentralt. Handelsnæringen i Røros har unike muligheter til å møte presset fra kjeder og stadig økende netthandel med kunnskap og opplevelser. Røros Handelsstand vil være en naturlig samarbeidspartner.

Beskrivelse:

Rundt 14 % av de sysselsatte i Røros kommune arbeider i varehandelen. Nest etter industrien er handel største private bransje i kommunen. Handelsomsetningen per innbygger ligger i landstoppen fordi Røros også er et attraktivt handelssted for fritidsboende og andre besøkende.

En mangfoldig handelsnæring med et godt vareutvalg er en sentral del av et levende lokalsamfunn, og avgjørende for et attraktivt tilbud til egne innbyggere.

På Røros er handelsnæringen med sine mange selvstendige butikker i det historiske sentrum også en attraksjon for besøkende. Småbutikker, åpne bakgårder, kafeer og gallerier med kunnskapsrike og serviceinnstilte medarbeidere gjør handel på Røros til en opplevelse og en attraksjon.

Tendensen de siste årene har vært mindre handelslekkasje fra lokalbefolkningen og stadig økt handel fra fritidsboende og turister. Kommunens mange fritidsbeboere handler alt fra byggevarer og møbler, inventar og utstyr til klær, kunst og ikke minst mat og drikke lokalt.

Kommunens arealplanlegging med «Kommunedelplan for Røros sentrum» legger rammene for bruk av arealer i Røros sentrum til handel og parkering.

4. LOKALMATHOVEDSTADEN

4.0 DELMÅL

Røros kommune skal stimulere til økt matproduksjon og økt lokal foredling av råvarer fra regionen. Kommunen skal, i samarbeid med andre, tilrettelegge for samarbeid knyttet til distribusjon, markedsføring og salg av mat produsert i Røros-traktene.

Strategier:

- 4.1. **SYNLIGHET:** Røros og «Røros-traktene» (slik lokalmatmiljøet definerer det) skal ta - og beholde - posisjonen som Norges lokalmathovedstad.
- 4.2. **AREAL:** Røros skal opprettholde det arealmessige grunnlaget for reindriftsnæringa, og stimulere til å videreutvikle den gode kvaliteten i reindriften.
Kommunen ønsker ta vare på dyrka og dyrkbar mark, og søke å unngå nedbygging av dyrka mark. Kommunen skal legge til rette for at utmarksområder skal kunne benyttes både av landsbruks-næringa og reindriftsnæringa. Røros kommune arbeider for at rørosregionen skal få samme klimatillegg (sonetillegg) som Finnmark.
- 4.3. **KOMPETANSE:** Kommunen skal bidra til å forsterke lokalt samarbeid knyttet til produksjon, markedsføring, distribusjon og salg av lokale matvarer. Kompetanseheving og utvikling skal vektlegges. Fagmiljøene i Rørosmat og Rørosregionen Næringshage er sentrale samarbeidspartnere.
- 4.4. **BÆREKRAFT:** Kommunen skal bidra til å legge til rette for at landbruksnæringa og reindriftsnæringa kan ha en positiv utvikling. Matproduksjonen i kommunen skal øke med 10 % i planperioden i forhold til nivået i 2017. Kommunen skal stimulere til økning i økologisk landbruksproduksjon og økt økologisering.
- 4.5. **VEKST:** Kommunen skal legge til rette for, og stimulere til, økt lokal foredling av råvarer fra Røros-traktene. Nyskaping og samarbeid mellom bedrifter skal verdsettes, og muligheter for næringsklynger og synergier mellom flere bedrifter skal vektlegges.
Volumproduksjon og industrialisering, som ikke går på bekostning av kvalitet og godt håndverk, skal særlig stimuleres.

Beskrivelse:

Rørosmat og merkevaren «Mat fra Røros-traktene» er Norges sterkeste nettverk og fremste merkevare innen lokalmat.

Flere av kommunens lokalmat-produsenter har økende grad av industrialisering og volumproduksjon uten at det går på bekostning av den gode kvaliteten.

Reindriftsnæringa legger grunnlaget for produksjon av etterspurte og attraktive varer.

Økt matvareproduksjon og foredling av egne råvarer er framtidretta og bærekraftig.

Landbruksplan:

Temaplan for næring er ikke en fullstendig plan for primærleddet i matproduksjonen.

Kommunens strategier og tiltak for å stimulere til økt matproduksjon må utdypes i landbruksplan.

5. REISELIVSDESTINASJONEN

5.0 DELMÅL

Røros kommune skal ha økt verdiskaping innen reiselivet. Kommunen skal, i samarbeid med andre, tilrettelegge for videre utvikling av reiselivsnæringene, samt bidra til informasjon og godt vertskap til besøkende i kommunen.

Strategier:

- 5.1. **SYNLIGHET:** Røros kommune skal bidra til å utvikle og synliggjøre Røros som en destinasjon med godt vertskap og særlig fokus på opplevelser knyttet til natur, kultur og verdensarv. Røros skal ha god og lett tilgjengelig informasjon om opplevelser, attraksjoner, handel og andre tilbud til fritids-boende, turister og øvrig besøkende.
- 5.2. **AREAL:** Røros skal ha en arealpolitikk som gir rom for økt fritidsbebyggelse, styrket overnattingskapasitet i hotell, og muligheter for bobil/camping-turisme. I reiselivssammenheng skal Røros sentrum prioriteres til «varme senger», altså hotell. Det historiske sentrum skal være en levende arena for helårs bolig, handel, tjenester, kulturnæring og restauranter / kaféer.
- 5.3. **KOMPETANSE:** Kommunen skal inspirere til, og legge til rette for, kompetanseheving og utvikling innen reiselivsnæringa. Samarbeid, utvikling av nye tjenester og godt vertsskap skal verdsettes. Fagmiljøene i Destinasjon Røros og Rørosregionen Næringshage er sentrale samarbeidspartnere.
- 5.4. **BÆREKRAFT:** Kommunen skal gjennom sitt arbeid bidra til at Røros styrker og utvikler sin posisjon som en bærekraftig reiselivsdestinasjon i nasjonal og internasjonal sammenheng. Kommunen skal ta initiativ til at det utvikles en langsiktig «masterplan» for utvikling av Røros som reiselivsdestinasjon. Målet er en bærekraftig utvikling og økt verdiskaping i næringa.
- 5.5. **FRITIDSBOENDE:** Kommunen skal bidra til at det oppleves som attraktivt å eie og bruke fritidseiendom i Røros kommune. Godt vertskap og involvering i lokalsamfunnet er sentralt.

Beskrivelse:

Røros har et stort antall tilreisende hvert år som bidrar til arbeidsplasser innen blant annet overnatting, opplevelser, handel, restaurant/kafé, kultur og matproduksjon.

Kommunens mange fritidsboende representerer en stor ressurs både menneskelig og økonomisk.

Potensialet for ytterligere verdiskaping knyttet til tilreisende og fritidsboende er stort. Kompetanse og utvikling er sentralt for ta ut dette potensialet.

Kommunen vektlegger en bærekraftig utvikling av reiselivet på natur-, og kulturarens premisser.

6. KULTURKOMMUNEN

6.0 DELMÅL

Røros kommune skal ha økt lønnsomhet innen kulturnæringene. Kommunen skal, i samarbeid med andre, legge til rette for flere næringsdrivende, mer samarbeid og økt verdiskapning i næringsvirksomhet basert på kunst og kulturelle uttrykk.

Strategier:

- 6.1. **SYNLIGHET:** Røros kommune ønsker sterke lokale fagmiljø innen design, arkitektur, markedsføring og formidling. Kommunen skal bidra til å synliggjøre disse fagområdenes betydning for lønnsomhet og innovasjon i andre virksomheter.
Røros kommune skal bidra til å synliggjøre og løfte fram kommunens kunst- og kultur-tilbydere, inklusive sørsamisk musikk, kultur og kunsthåndverk. Videre skal kommunen bidra til å synliggjøre store arrangements betydning for næringsutvikling og øvrig næringsliv.
- 6.2. **AREAL:** Røros kommune skal tilrettelegge for verksteder, studio og kontorfellesskap for kulturnæring, og bidra til samlokalisering og utvikling av små klynger for mindre virksomheter og freelancere. Kulturnæringsaktører under 35 år skal ha *særlig* gode vilkår, og samarbeid mellom flere virksomheter verdsettes.
- 6.3. **KOMPETANSE:** Næringsvirksomhet med utgangspunkt i kunst og kulturelle uttrykk skal ha god tilgang på fagkompetanse innen bedriftsrådgivning, og hjelp til å knytte nettverk og finne samarbeidspartnere. Fagmiljøet i Rørosregionen Næringshage er en sentral aktør i dette arbeidet.
- 6.4. **ARRANGEMENT:** Røros kommune skal være en ledende kommune innen kultur- og idrettsarrangement, med høyt fokus på kvalitet og utvikling
- 6.5. **STATLIGE / REGIONALE ARBEIDSPLASSER:** Røros kommune skal arbeide for etablering av nasjonale og regionale arbeidsplasser innen kulturfeltet på Røros, gjerne i sammenheng med etableringen av Kreativt Norges kontorer i Trondheim.

Beskrivelse:

Røros har gjennom en årrekke vært pekt på som Norges fremste kulturkommune. Kultur har en egenverdi, og det å ta del i og utøve kulturaktiviteter gir mening i seg selv, for den enkelte og for fellesskapet.

Temaplan for næring omhandler hvordan Røros sitt fortrinn som kulturkommune i sterkere grad også kan skape næringsutvikling.

Kulturnæring er næringsvirksomhet basert på fremstilling av kulturelle uttrykk som arkitektur, design, film, foto og spill, reklame, litteratur, musikk, trykte medier, TV og radio, bibliotek, kulturarenaer, museum og gallerier, samt visuell og utøvende kunst.

I tillegg til at disse næringen er viktig i seg selv og representerer mange arbeidsplasser, er kreativ og kulturell kompetanse sentrale innsatsfaktorer i utvikling av andre næringer.

Design, formidling, og evnen til kreativ tenkning er avgjørende for lønnsomhet og innovasjon. Dette er en viktig ressurs i Røros-samfunnet.

Kulturplan i Røros kommune:

«Med kultur for kultur», kommunedelplan kultur 2017 - 2029

7. VERDENSARVSTEDET

7.0 DELMÅL

Røros kommune skal øke antall arbeidsplasser innen forvaltning og formidling av kultur- og verdensarv. Kulturarven skal være en ressurs for produksjon og salg av varer, tjenester, kunnskap og opplevelser.

Strategier:

- 7.1. **SYNLIGHET:** Røros kommune har nasjonalt anerkjente fagmiljø knyttet til forvaltning og formidling av kultur- og verdensarv. Fagmiljø som Rørosmuseet og Kulturminnefondet representerer mange arbeidsplasser og er sentrale aktører i Røros-samfunnet. Kommunen skal bidra til å synliggjøre disse og tilsvarende fagmiljø, og deres betydning for lokalsamfunnet.
- 7.2. **KOMPETANSE:** Røros kommune skal bidra til utvikling av det sterke miljøet knyttet til bygningsvern og tradisjons-håndverk. Fagmiljøene på Røros har et stort potensiale for oppdrag også utenfor regionen og internasjonalt, og representerer også avgjørende kompetanse for å kunne ivareta verdensarven lokalt. Det er særlig viktig med rekruttering inn i disse fagene.
- 7.3. **SAMARBEID:** Kunnskap om kulturarven skal være en ressurs for produksjon av varer, tjenester og opplevelser. Røros kommune skal legge til rette for god dialog og tett samhandling mellom fagmiljø som forvalter kulturarven og fagmiljø som driver næringsutvikling. Det skal stimuleres til økt kunnskapsproduksjon om kulturarven som grunnlag for ny næringsutvikling.
- 7.4. **UTVIKLING:** Røros kommune skal stimulere til utvikling av nye tjenester/produkter/konsepter som kombinerer forvaltning, kunnskapsbasert formidling og næringsutvikling innen eksempelvis lokalmatkultur, reiselivsopplevelser, lokal handel eller industriutvikling. Forskningsbasert kunnskap og bruk av ny teknologi skal verdsettes.
- 7.5. **VERDENSARVSENTER:** Røros kommune skal bidra til etablering og drift av et verdensarvsenter i Røros. Plasseringen av verdensarvsenteret vil bidra til å styrke det historiske sentrum i Røros bergstad.

Beskrivelse:

Bergstaden og sporene etter Røros Kobberverk definerer verdensarven. Røros bergstad fikk verdensarvstatus i 1980. I 2010 ble verdensarvområdet utvidet under navnet Røros bergstad og Circumferensen.

Verdensarvstatusen forplikter samfunnet til å ta vare på og verne enestående og universelle verdier.

Temaplan for næring omhandler hvordan verdensarvstatusen og kunnskap om kulturarven også er en ressurs for produksjon og salg av varer, tjenester og opplevelser.

Verdensarvstatusen gir kommunen og innbyggerne ekstra ressurser fra stat og fylke. Mange arbeidsplasser er direkte knyttet til arbeidet med å ta vare på og formidle verdensarven.

Huseiere og grunneiere, næringsliv, kommunen og formidlingsinstitusjonene er de viktigste aktørene i samspillet mellom utvikling, bruk og vern.

I Røros skal kulturarven vernes og brukes ut fra en helhetsforståelse og gjennom forpliktende samarbeid.

Regionplan:

«Regionplan for Røros bergstad og Circumferensen», Hedmark og Sør-Trøndelag Fylkesting, 2011

8. KOMMUNEN

8.0 DELMÅL

Røros kommune skal også gjennom sin rolle som arbeidsgiver, tjenesteleverandør, innkjøper og eier bidra til en bærekraftig utvikling, økt lokal verdiskaping og innovasjon i lokalsamfunnet.

Strategier:

- 8.1. **POLITISK BEHANDLING:** Når saker som har relevans til næringslivet (f.eks areal til næringsutvikling eller støtte fra næringsfond) fremmes til politisk behandling, skal det redegjøres særskilt for om dette er i tråd med mål og strategier i Temaplan for næring.
- 8.2. **SAKSBEHANDLING:** Gode og helhetlige planprosesser er avgjørende både for involvering og forutsigbarhet også for næringslivet. Røros kommune skal tilstrebe rask saksbehandling av nærings saker, og god kommunikasjon fra kontakt med kommunens servicekontor og henvisning videre til riktig etat og/ eller fagmiljø.
- 8.3. **ANSETTELSE:** Røros kommune ønsker en jevn alderssammensetning blant kommunens ansatte, og skal ha et særlig fokus på unge arbeidstakere. Kommunen skal ha en ambisiøs satsing på lærlinger i egen organisasjon i tråd med kommunens vedtatte lærlingeplan. Kommunen skal tilstrebe å alltid ha en minst én trainee ansatt i organisasjonen.
- 8.4. **ANSKAFFELSER OG INNKJØP:** Røros kommune skal legge til rette for å bruke lokale leverandører på områder hvor de er konkurransedyktige. Kommunen skal være offensiv i å veilede og lære opp lokalt næringsliv i å legge inn anbud på offentlige anskaffelser. Ved utarbeidelse av anbud i tjenestekontrakter og kontrakter om bygge- og anleggsarbeider skal Røros kommune som hovedregel stille krav om at leverandøren er tilknyttet en lærlingeordning og at en eller flere lærlinger deltar i arbeidet. Unntak kan gjøres dersom kravet ut fra en helhetsvurdering er uforholdsmessig i den konkrete kontrakten.

Beskrivelse:

Røros kommune kan også gjennom egne ansettelser, innkjøp, publikumstjenester og eierskap bidra til en bærekraftig næringsutvikling i kommunen.

Kommunen som samfunnsaktør har et ansvar for å inspirere til, og legge til rette for, privat næringsliv. I tillegg skal kommunen selv ha et bevisst forhold til sin rolle som arbeidsgiver, tjenesteleverandør, innkjøper og eier.

Dette arbeidet følges opp og utdypes bl.a. gjennom kommunens

- arbeidsgiverstrategi
- lærlingeplan
- eierskapsmelding

8. KOMMUNEN

Strategier (fortsatt):

- 8.4. **EIERSKAP:** Røros kommune skal ha et profesjonelt og bevisst forhold til utøvelsen av eierskap i de virksomheten kommunen har eierandeler i, dette i henhold til kommunens eierskapspolitikk.
- 8.5. **LOKALISERING:** Røros kommune skal være en aktiv tilrettelegger for å støtte opp under og styrke det historiske sentrum som en levende arena for helårs bosetting, handel, tjenester og kulturopplevelser. I avgjørelser knyttet til plassering av publikumsdrivende tjenester og/eller aktiviteter skal dette hensynstas.
- 8.6. **BÆREKRAFT:** Røros kommune skal bidra til sterkere samarbeidet mellom stat, kommune, næringsliv og innbyggere i arbeidet for bedre miljø og bærekraftig utvikling. Lavere avfallsproduksjon, lavere klimagassutslipp og mer miljøvennlig varetransport, kunde- og arbeidsreiser er sentrale tema.
- 8.7. **FORSKNING OG UTVIKLING:** Røros kommune skal ha et positiv, men bevisst, forhold til egen deltakelse i Forsknings- og Utviklings-(FoU) -prosjekt og samarbeid med sterke FoU-miljø.